

Kendi iblisine dönüşen zihin

Herman Koch'un 'Hendek'i eğlencesiyle kendini okutan, düşündürdükleriyle uzun süre zihinlerden çıkmayacak bir roman. Bir adamın karısının, yılbaşı resepsiyonunda gülümseyen suratıyla başka adama bakışıyla açılan hikâye, derinleşerek kıskançlık ve güvensizlik üzerine sağlam bir metne dönüşüyor.

ERAY AK
e.erayak@gmail.com

Hollandalı yazar **Herman Koch**'u dünyanın tanınmasına sebep olan kitabı **'Akşam Yemeği'** ile tanışık biz de Türkçede. Roman, yayımlandığı her ülkede haftalarca çoksatan listelerinin başında kalmış, eleştirmenlerden önemli övgüler almış, bunların ardından 2012'de de dilimize çevrilmişti. 'Akşam Yemeği'nden beş yıl sonra bu kez **'Havuzlu Yazlık'**la geldi Koch. Her iki romanı da dünyada önemli yankılar uyandırmış yazar, Türkçede ise has edebiyat takipçilerinin radarına girmiş fakat daha ötesine gidememişti. Koch bu iki romanında da önemli ahlaksal kırılmaları, basit gibi algılanabilecek konularla çevreleyip mütahiş bir ironiyle sunmuştu okurlarına. Romanlarda **hem çok güçlü bir anlatıcı, hem komik bir adam hem de az bulunur bir üslupçuyla karşı karşıyaydık.**

Lale Şimşek Çalışkan'ın titiz çevirisiyle çıkan yeni romanı 'Hendek'te Koch, önceki kitaplarındaki gibi bir yol izliyor. Buna artık Koch'un bilindik yol haritası da diyebiliriz. Yine basit gibi algılanabilecek bir mesele ortaya atıyor ve çevresini ironik perdelerle çeviriyor. Sonuç olarak da eğlencesiyle kendini okutan, **düşündürdükleriyle uzun süre zihinlerden çıkmayacak bir romana imza atıyor. Bir adamın karısının, bir yılbaşı resepsiyonunda gülümseyen suratıyla bir başka adama bakışıyla açılan hikâye, derinleşerek kıskançlık ve güvensizlik üzerine yazılmış en sağlam metinlerinden biriyle karşı karşıya bırakıyor okuru.**

O adam Robert Walter. Amsterdam'ın sevilen belediye başkanı. Eşi ise anlatıcımızın, yani tüm akışı gözünden ve zihninden izlediğimiz Walter'in gerçek adını vermek istemediği 'Sylvia'. Neden 26 Ocak'ta kutlandığı bilinmeyen bir yılbaşı resepsiyonunda olay gerçekleşiyor. **Walter, eşinin meclis üyelerinden biriyle sohbet ederken başını arkaya attığını gördüğünde yıllardır mutlu bir şekilde evlilik yürüttüğü Sylvia'nın kendisini aldattığını hisseder.** Ve bu küçük andan doğan hisle belediye başkanının zihninden geçenlerin içinde buluruz kendimizi. Bu olay aslında romana bir davet niteliğinde. Walter'in dünyasına girdikçe daha

pek çok olayla karşılaşacağız. Fakat bu basit 'bakış', Walter'in tüm düzenini altüst eder ve yazarına tüm bir romanı üzerine inşa edecek malzemeyi verir.

Ardından babası sahne alır. Annesiyle beraber 94 yaşına bastıklarını ve artık bozulan sağlıklarıyla kendisini uğraştırmak istemediklerini, dolayısıyla hayatlarına onurlu bir şekilde son vermek istediklerini söyler. Sonrasında ise bir gazeteci sahne alacak ve onu geçmişinden bir fotoğrafla karşılaştıracaktır. Walter'i siyasi anlamda zora sokacak bu fotoğraf da ortaya çıkınca Koch'un kahramanını içine aldığı üçgen tamamlanır. Walter'in yaşamındaki 'hendek' de tam olarak budur aslında. Aşması ise tüm bir roman sürecidir. Bu, kurgusal anlamda ise her şeyin bulanık olduğu bir yapıdan berraklığa giden bir süreç olacaktır.

'Hendek'te roman kahramanının aynı zamanda siyasi de olan pozisyonu gereği zaman zaman Hollanda'ya dair göndermeler de yer alıyor fakat bunlar yazarın ulaşmak istediği nihai hedef değil. Bu romanında Koch'un yapmak istediği tamamen Walter'in iç dünyasından bize doğru yansımaları taşıyıp soru sordurmak. **Zihinde bir böcek haline gelen kıskançlığı, beyni kemiren güvensizliği bazı dertlere bulanmış bir adamın dünyasından anlatıyor yazar.** Görünüşte istikrarlı bir adamın kısa sürede korkularına ve şüphelerine nasıl giderek daha fazla battığı ise 'Hendek'in okurlara sunduğu gerçek resim olarak karşımıza çıkıyor.

Koch bir söyleşisinde şöyle demiş: "Bu, görünüşün gerçekliği ele geçirmesi hakkında, korkular ve iblisler hakkında bir kitap."

Şunu ekleyebilirim: **Daha çok insan zihninin kendi iblisi haline nasıl geldiğini anlatıyor 'Hendek'. Bunu ironiyle ve üsluptan ödün vermeden yapması ise Koch'un gerçek başarısı.**

HENDEK
Herman Koch
Çeviren: Lale Şimşek Çalışkan
Yapı Kredi Yayınları, 2022
236 sayfa.